СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 240. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, середа, 15-го жовтня 1947. No. 240. JERSEY CITY and NEW YORK, Wednesday, October 15, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПІДКОМІСІЯ ПАЛАТИ НАЙШЛА РОЗВЯЗКУ СКИТАЛЬЧОГО ПИТАННЯ

Вашингтон, 13 жовтня. — Після провірки відносин у 200 скитальчих таборах у Німеччині, спеціяльна підкомісія закордонних справ в палаті репрезентантів конгресу прийшла до висновку, що остальних 800,000 скитальників в Европі треба розділити поміж 50 різних держав. Підкомісія, яка провірювала цю справу, піддає думку, щоб Обеднані Держави призначили кожній країні означену кількість скитальників, а тоді Злучені Держави не будуть мати клопоту з дальшим утримуванням переміщених осіб в Европі, на що Америка видає $132,000,000 річно. Коли Америці призначена якась квота із загального числа, тоді Америка не потребуватиме зміняти постанов іміґраційного закону й лише конгрес ухвалить прийняти пропозицію Обеднаних Держав, а уряд виконає цю ухвалу.

Жидів, на думку підкомісії, вважається за окрему релігійно-національну групу, яка не ввійде в розрахунок при назначуванні квот. Всі жиди хочуть іти до Палестини і мабуть це вплинуло на рішення Злучених Держав піддержати плян поділу Палестини в О. Д. Заки прийде до розселення скитальників, член підкомісії Френк К. Шелф з Кентокі каже, що скитальникам треба постачати до їхніх таборів матеріяли для робіт, щоб вони там могли вправитися в різних ремеслах, заки виїдуть з таборів. Тоді теж різнородні релігійні й добродійні організації не будуть клопотатися поодинокими скитальниками і подвоювати або потроювати працю, яка конечна перед перевозом скитальника з табору на поселення в якійсь державі. На місце поодиноких організацій треба буде покликати одну організацію, подібно, як під час війни існувала Ю.С.О., яка давала суспільну допомогу заморським воякам.

Шелф висловив переконання, що конгрес цим разом не буде робити жадних перепон у виконанні пляну підкомісії.

А.Ф.П. ВІДКИНУЛА ОФЕРТУ ЗЛУКИ З КІО.

Сан Франсиско, 13 жовтня. — Американська Федерація Праці і Конгрес Індустріяльних Організацій мають перед собою ще один рік міжюнійної боротьби тому, що конвенція АФП не згодилася злучити свої сили у боротьбі проти закону Тефта-Гартлія. Питання злуки піднесено на конвенції АФП після того, як від предсідника Конгресу Індустріяльних Організацій Филипа Морея з Бостону наспіла пропозиція, щоб усі три головні робітничі організації порозумілися в справі тактики для поборювання згаданого закону. Оферту дістала АФП і Братство Залізничників. Предсідник АФП Вилйем Ґрін заявив, що наперед треба встановити органічну єдність у змаганнях між АФП і КІО. — Від голови Братства Залізничників Алви Ф. Вітнія з Клівленду наспіло звідомлення, що він прихильно поставився до предявлення Морея.

ПРЕЗИДЕНТ ТЕЛЕГРАФІЧНО ЖАДАЄ СПІВПРАЦІ ВІД ГУБЕРНАТОРІВ.

Вашингтон. — Президент Труман віднісся телеграфічно до губернаторів 48 стейтів з проханням співпраці для добровільної ощадности в харчах зметою, щоб „прийти з негайною допомогою в розпучливім голоді в Европі". Президент домагається, щоб кожен губернатор призначив групу людей, яка стала б до співпраці з Громадянським Харчовим Комітетом, що стоїть під проводом Локмана. — Досішня акція в справі збереження збіжжя призвела до цього, що з днем 25 жовтня всі дистилярні алькоголю замкнуть свої підприємства на 60 днів. Ресторани і харчівні систематично підтримують плян президента і відмовляють подавання мяса, яєць і хліба гостям в означених днях чи скількостях.

ВЕРХОВНИЙ СУД НЕ ПРИЗНАЄ ПІДВОДНОЇ НАФТИ СТЕЙТАМ.

Вашингтон. — Найвищий Суд Злучених Держав відмовився поновно взяти під увагу прохання стейту Каліфорнії, щоб признати йому право до експлоатації нафти у тримилевій прибережній смузі під морем. В червні б. р. Верховний Суд рішив, що такі нафтові поля належаться цілій Америці і лише федеральний уряд має право до їх експлоатації.

Верховний Суд теж оприлюднив, що відложив своє рішення в одній справі, опертій на постановах нового робітничого закону Тефта-Гартлія. Щоб можна ці справи належно вирішити, Суд потребує ще дальших інформацій, сказано в оповісті.

Суд теж відкинув зажалення робітничого провідника Джозефа Фея з Нюарку, наче б йому відібрали конституційні права під час судового поступування, заки його засудили на вязницю за ошуство в юнії землекопів, де він був фінансовим секретарем. З ним попав під арешт теж містопредсідник юнії Джеймс Бов.

Франція дістане в Америці $93,000,000 на першу потребу

Вашингтон, 13. жовтня. — Експортово-Імпортовий Банк призначив $93,000,000 на негайну допомогу Франції, щоб вона могла закупити вугілля й потрібні їй промислові матеріяли. Заки конгрес буде всилі взяти під дискусію дальшу допомогу, уряд посилив пошукування за придбання фондів, які мають послужити на дальше затамування господарського розкладу в Европі. Президент Труман, як звісно, підтримує думку, щоб на перші потреби всієї Західної Европи виасигнувати з Америки $580,000,000.

КОМУНІЗМ В ЕВРОПІ ТИХНЕ, ТВЕРДИТЬ КОНГРЕСМЕН ПІСЛЯ ПОВОРОТУ З ЕВРОПИ.

Вашингтон. — Дальший поступ комунізму в Західній Европі стриманий, як це завважали спостерігачі впродовж останніх трьох місяців. Таку думку висловив конгресмен Карл Е. Мундт після свого повороту з Европи, куди він разом з іншими конгресменами їздив для прослідження відносин. „Похід комунізму не лише спинений, але ще й приневолений до відступу і до зібрання своїх сил", заявив Мундт. Він, як предсідник спеціяльної підкомісії закордонних справ в палаті, відвідав 24 країни, одначе не був в таких країнах, як Совєти, Альбанія, Югославія. Він прийшов до висновку, що допомога Західній Европі є конечна і тому він дораджує встановити широку інформаційну проґраму для цієї справи. Мундт завважав, що европейські краї починають триматися разом, як одна громада, а коли б так можна втримати мир впродовж 25 літ, Росія не зможе встоятися з своїм режімом. Росія рахує на це, що американська влада забереться з Европи, а тоді вона зможе вести дальшу розкладову роботу.

Мундт є автором законопроекту, щоб Америка призначила $35,000,000 річно на боротьбу проти нового Комінтерну.

АМЕРИКА НЕ ПУСТИТЬ НІКОГО НА ЖИДІВСЬКО-АРАБСЬКУ ВІЙНУ В ПАЛЕСТИНІ.

Вашингтон. — Департамент стейту вийшов з заявою, що не видасть жодному громадянинові пашпорту на виїзд до Палестини, щоб там взяти участь у війні між жидами й арабами. Хто дістане пашпорт, а візьме участь у війні, такому Америка відмовить всякої правної охорони, як це буває у випадках, коли американський громадянин зазнає якої кривди заграницею.

Чеський міністер війни про У.П.А. в Чехословаччині

ОБІЦЯЮТЬ ОРДЕН ТА 10,000 КОРОН ЗА КОЖНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОВСТАННЦЯ.

Прага, 8. жовтня. (Повітряною поштою до Свободи). — І. К. — Чехословацький міністер війни, ген. Людвик Свобода, склав сьогодні перед злученими секціями чехословацького парляменту звідомлення про дотеперішню акцію чехословацьких військ і поліції проти відділів Української Повстанської Армії, що перейшли на територію Чехословаччини. Міністер заявив, що до Чехословаччини перейшли зі Західної України 400 до 500 українських повстанців. Більшу частину з них, мовляв, вже пощастило знищити. Зразу для оборони кордонів і для акції проти УПА використовувано тільки словацьке військо, але опісля це виявилося невистачальним (словаки переходили на бік УПА — прим. кореспондента) і тому з Чех і Морави вислано війська та відділи СНБ (вишколене советами чеське НКВД — прим. кореcп.). Крім того, до боротьби з відділами УПА використано теж відділи бувших чеських комуністичних партизанів. Досі в акції проти УПА згинуло 39 чеських вояків, 81 були поранені і 5 пропали без вісті. Втрати УПА — твердив міністер — були вдвоє більші. Вояки СНБ та цивільні особи, які допомагають в боротьбі проти українських повстанців, одержують медалі за хоробрість та по 10,000 корон (200 долярів) за кожного вояка УПА (міністер не сказав, чи це нагороди дається за живих, чи мертвих українців — прим. кореcп.). Міністер заявив, що УПА є дуже добре зорганізована, має першорядний військовий вишкіл і добре озброєна. На закінчення міністер закликав військо і цивільне населення до дальшої боротьби проти УПА.

МАСОВІ ДЕЗЕРЦІЇ З „ДОБЛЕСНОЇ" СОВЄТСЬКОЇ АРМІЇ.

Десятки тисяч червоноармійців забирають зброю й документи та втікають до американців. Спеціяльні протизаходи советського командування.

Гайдельберг, Німеччина, 13. жовтня. (НЙГТ). — Від часу закінчення війни дезерції советських вояків прибрали таких масових розмірів, що советське командування мусіло видати спеціяльні строгі зарядження та поробити спеціяльні заходи, щоб рятувати советську армію від повного розкладу — заявили сьогодні американським військовим властям новоприбулі советські дезертири. Загальна кількість дезерцій вже з кінцем 1946 року нараховувалась на 60,000, що ще поважно збільшилася в цьому році. Советські вояки і нерідко офіцери використовують кожну нагоду та втікають в американську і інші західні зони, забираючи зі собою зброю та важливі військові документи, щоб не прийти з „порожними руками". Велика кількість дезертирів, у більшому віддалені від кордонів, скривається в місцевих лісах, обо між місцевим населенням. Масові дезерції траплялися головно тоді, як військові частини діставали наказ повороту до Советського Союзу. Тому міністер советських збройних сил, ген. Н. А. Булґанін видав строгий наказ, щоби вояків повідомляти про поворот „на родіну" не раніше, як 24 години перед відїздом, не даючи їм після того можности віддалюватися від своїх частин. Для боротьби з дезерцією поорганізовано тепер теж окремі відділи енкаведистів. Проте, масові дезерції продовжуються.

ЧЕРГОВА БОЛЬШЕВИЦЬКА НАПАСТЬ НА АМЕРИКУ І БРИТАНІЮ ЗА УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬНИКІВ.

Лейк Соксес, Н. Й., 13. жовтня. — Большевицький делегат до ОД, Вадим П. Коваленко, накинувся сьогодні в Правному Комітеті Генеральної Асамблеї О.Д. на Злучені Держави Америки і Велику Британію, обвинувачуючи їх „в імені України", що вони, мовляв, не тільки переховують в своїх окупаційних зонах, але ще й допомагають „военним злочинцям, зрадникам і квізлінґам". В одногодинній промові Коваленко жалівся, що бувших „ґітлерівців, німецьких шпигунів та прихильників націстів" поназначувано командантами таборів скитальників в американській і британській зонах, дозволяючи їм тероризувати „словянських громадян", які бажали б вернутися до своїх країн, організуючи та поширюючи протисоветську пропаганду. Коваленко прочитав при цьому довгу листу імен цих „злочинців", вичислюючи при цьому теж їх „злочини". В заключенні він пддержував югославську резолюцію, яка домагається видачі „военних злочинців" тим країнам, в яких вони повнили свої злочини.

ВІДКИНЕНО СОВЄТСЬКУ РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ ГРЕЦІЇ.

Лейк Соксес, Н. Й., 13. жовтня. — Політичний комітет Геенральної Асамблеї О.Д. відкинув сьогодні більшістю 40 голосів проти 6 та при 11 здержаних советську резолюцію в справі Греції, в якій всю відповідальність за події на грецьких кордонах звалювалося на грецький уряд. За советською пропозицією голосували тільки Совєти своїми 6 голосами, іменно від Советського Союзу, України, Білорусі, Польщі, Югославії і Чехословаччини. Всі советські сателіти виголосили при цьому відповідні промови, обвинувачуючи Америку в „підпалюванні війни". В Грецькій справі вже раніше прийнято дещо злагіднену американську резолюцію, в якій стверджується допомогу советських сателітів грецьким ворохобникам та встановляється комісію, що слідкуватиме за дальшим розвитком подій на кордонах Греції.

СОВЄТИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ПЛЯН ПОДІЛУ ПАЛЕСТИНИ

Лейк Соксес, Н. Й., 13 жовтня. — Представник Советського Союзу в Палестинському Комітеті Загального Зібрання О. Д., радник советської амбасади у Вашинґтоні Семйон Царапкін, виявив сьогодні становище Советського Союзу в справі Палестини, піддержуючи плян поділу цеї країни на жидівську й арабську державі. Таке саме становище з кінцем минулого тижня зайняла Америка. Совєти зразу обстоювали створення одної жидівсько-арабської держави, але тепер це виявилось неможливе, з огляду на розпалення жидівсько-арабської ворожнечі — заявив советський представник. Точне визначення кордонів поділу він залишив дальшим студіям, натомість обстоював тісну господарську співпрацю між обома частинами Палестини. Советське становище викликало великий ентузіязм серед жидів, натомість його злегковажили араби, заявляючи тільки, що Совєти не знають історії і законів.

ПІДЛОЖЕНО БОМБУ ПІД АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНСУЛЯТ В ЄРУСАЛИМІ.

Єрусалим, 13 жовтня. — Сьогодні на входових сходах будинку американського генерального консуляту вибухла підложена бомба заподіявши незначні пошкодження та скалічивши легко дві урядничкі консуляту, одну американку й одну палестинку. Бомба мала бути арабською відповіддю на американське прихильне становище поділу Палестини. Раніше вибухли бомби в польському і шведському консулятах.

ГРЕЦЬКІ ПАРТИЗАНИ ОБСТРІЛЮЮТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ КОНГРЕСМЕНІВ.

Атени, Греція, 13 жовтня. — Двох американських конгресменів, під час своєї пятиденної обїздки північної Греції під військовою ескортою, попали під обстріл з легкої артилерії комуністичних партизанів недалеко місця де сходяться кордони Греції, Югославії і Болгарії. В повідомленні з військової квартири в Салоніках стверджується, що конгресмени не віднесли будьяких поранень.

ПОРАЗКА ЛІВИХ В РИМСЬКИХ ВИБОРАХ.

Рим, 14 жовтня. — В недільних муніціпальних виборах в Римі опанований комуністами т. зв. Народний Блок, відніс чиргову поразку, втративши 5% голосів, хоча й задержуючи ще перше місце. У виборах поодинокі партії здобули: Народний Блок — 208,126 голосів, Християнські Демократи — 204,007; Фронт Звичайної Людини — 63,327; Републиканці — 36,676; Праві Соціялісти — 24,917; Монархісти — 32,022 і т. д. Вибори виказують, що в останньому часі перестала збільшуватися комуністична загроза, бо хоча комуністичний блок здобув перше місце, то проте він втратив процентово в порівнанні з попередніми виборами. Виявляється сильний зріст популярности католиків.

СОВЄТСЬКА ЧИСТКА В АВСТРІЇ.

Відень, 13 жовтня. — Советські окупаційні власті „вичистили" сьогодні командантів австрійської поліції в Санкт-Пельтен, Вінер Нойштадт і Баден, отже в районах, де живе приблизно половина населення Горішньої Австрії. В причинах чистки подано, що „вичищені" шефи поліції не потрапили створити належної безпеки цивільного населення, ігнорували советські накази та занедбали переслідування націстів. Неофіційально вважається, що головною причиною чистки була поява в Горішній Австрії відділів УПА в дорозі в американську зону.

В ГРЕЦІЇ ПРОГОЛОШЕНО ПРОГРАМУ САМОДОПОМОГИ.

Атени, Греція, 13 жовтня. — Грецький премієр проголосив сьогодні цілий ряд господарських зарядень, з метою приспішити господарську відбудову країни. Висловлюючи надію, що американська допомога буде продовжуватися, як довго це буде потрібне, премієр заявив, що греки й зі свого боку мусять змобілізувати всі свої людські та економічні резерви для якнайшвидшої повної нормалізації економічних і політичних відносин в країні.

НЕ ЗАПРОСИЛИ НА ВЕСІЛЛЯ ВІНДЗОРА.

Лондон, 13 жовтня. — В лондонських товариських колах викликало чималу сензацію коротке повідомлення королівського двора, що дука і дукеса Віндзор не запрошені на вінчання престолонаслідниці Єлисавети. Вони самі подали це повідомлення, виїжджаючи до Франції.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗАМАХ НА МІНІСТРА БЕВИНА.

Лондон, 13 жовтня (АП). — Сьогодні Британію заалярмувало повідомлення про плановане вбивство міністра закордонних справ Бевина, не подаючи подробиць. Скотленд Ярд тільки повідомив, що відкрито „нову" загрозу вбивства міністра, успокоюючи рівночасно, що його належно охороняється.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.
На рік $7.00
На пів року $3.75
На три місяці $2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року $ 5.25
На три місяці $ 2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):
На рік $2.50
На пів року $1.50

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year $7.00
Six months $3.75
Three months $2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months $5.25
Three months $2.75
Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):
One year $2.50
Six months $1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОКЛЯТТЯ ЯЛТИ

На великих просторах Европи й Азії, в різних краях і серед різних народів, нині таке положення: Давай Америко негайно допомогу, бо як ні, то Сталін буде паном. Коби ще тільки допомогу в харчах і кредитах, а то виходить на таке, що треба давати і мілітарну допомогу, як це є, наприклад, з Китаєм.

В Франції й Італії, як сповіщаютя американські кореспонденти, політичні сили так тепер поділені, що комуністи можуть легко прийти до влади. З Франції пишуть, що при найближчих виборах Москва готова знов кинути дещо пшениці й перехилити сентимент голосуючих на бік комуністів, як це було в минулому. В Італії комуністи спекулюють на нужді. Ця нужда велика, а чим вона більша, тим сильніший комуністичний вплив.

Манджурія в Азії, найбагатша китайська провінція, вже так як би втрачена для націоналістичного уряду Чянґ Кай Шека. Китайські комуністичні війська що раз скріпляють там свої, позиції, дістаючи постійну допомогу з Москви. Те саме, як заповідають, станеться з цілою Кореєю, як тільки з неї уступлять американські війська.

Військовий коментатор, Генсон В. Болдвин, на якого, мимоходом кажучи, так часто нападають совєтські газети і журнали, пише, що Росія може завдячувати своє скріплення в Азії „небувалому в історії дипломатії" актові: договорові в Ялті. Там, у Ялті, фактично віддано Росії Манджурію, Корею та Зовнішну Монголію і за це треба тепер дорого платити. Те, що тепер діється у цих країнах, є тільки здійснюванням цього, що було вписане в Ялті в договори. В Ялті відступлено фактично Росії Манджурію, Корею та інші території для її „стратегічної" забезпеки і такими вони ввійшли в її „сферу впливів".

Коли ж тепер візьмемо під увагу ще й те, що загарбала Росія в Европі завдяки договорові в Ялті та іншим, що збільшали її імперіялістичні апетити, то побачимо, що вину за це несуть таки демократичні потуги, Злучені Держави та Велика Британія. Зокрема винуватий тут президент Рузвелт, що так дуже довіряв Сталінові й був певний, що з ним у всьому договориться.

Ніхто певно не знає, як були б розвинулись повоєнні події й без Ялти, але нема найменшого сумніву, що Ялта улекшила Кремлеві здійснювання плянів підбою Европи, а то й світу. Ялта дала Москві змогу поширити кремлівську тюрму на нові території й через це стала прокляттям для нових мільйонів людей, що попали в „совєтську сферу впливів". Ялта дала змогу поширитись комуністичним впливам в Европі, зокрема в таких краях як Франція та Італія, так, що є серіозна загроза, що Кремль може остаточно запанувати теж і над тими останніми твердинями демократичної думки в Европі. Коли б таке сталось, то положення Англії було б теж безвихідним.

Чи ж дивуватись, коли в таких обставинах згадують Ялту вже не тільки злим словом, але прямо її проклинають?

ВИМІНА СТУДЕНТІВ

Злучені Держави вступили тепер на шлях масової виміни студентів і на цю ціль призначили $140,000,000. Є це найбільше цього роду підприємство в історії. Уряд увійшов в порозуміння з 22 державами, які згодилися допустити тисячі американських студентів і учителів до своїх університетів і колегій на протяг одного або й більше років. З більших країн одні Совєти не погодилися на таку виміну. З іншими більшими державами далі ведуться переговори про виміну студентів.

Цю програму передискутовано вже в конгресі на підставі внеску Фулбрайта під час останнього засідання. Акт Фулбрайта дозволяє чужинним країнам купувати надвишку матеріялів з Америки в такий спосіб, що за ці матеріяли можна буде платити шкільними стипендіями для американських студентів. Акт Фулбрайта дозволяє, щоб обмежити до 20 літ сплачування таких довгів через уділювання стипендій. Департамент стейту обчисляє, що ця програма потягне за собою $7,000,000 річно у видатках. Тому, що на цю ціль мають бути вжиті лише чужі гроші, то наші студенти зужиють ці гроші заграницею.

Акт Фулбрайта виказує дуже інтересні постанови. Одна з них дала спонуку до створення президентської Ради Чужинних Стипендій (Presidents Board of Foreign Scholarships). Ця Рада відбула конференцію з президентом Труманом в Білому Домі 8 й 9 жовтня. У конференції взяли участь: Омар Н. Брадлі, адміністратор Ветеранських Справ; д-р Джан В. Стюдебекер, федеральний комісар освіти; проф. Гелен С. Вайт, з університету Висконсин; д-р Лоренс Доґан, директор Інституту Міжнародної Освіти; проф. Ернест О. Лоренс, з університету Каліфорнія; Сара Бленднґ, президентка Васар Каледжу; д-р Чарлс С. Джансон, през. унів. Фиск; д-р Мартин П. Мек Ґвайр, декан Катол. Університету Америки.

Стверджено, що досі згодилися на виміну студентів такі країни: Англія, Австралія, Нова Зеляндія, Фінляндія, Голандія, Данія, Бельгія, Франція, Чехословаччина, Австрія, Польща, Італія, Греція, Туреччина, Єгипет, Іран, Туреччина, Китай, Ніделандська Індія, Филипини, Сіям і Бурма. З цими країнами буде списана окрема умова. На її підставі кожна країна зобовязується створити виховний фонд, який буде помічним при виборі наукових установ, а також дасть інформації для кандидатів, що хочуть виїхати на науку до Злучених Держав.

В Америці займеться вибором студентів на заграничні студії Інститут Міжнародної Освіти в Ню Йорку (Institute of International Education in New York). Юнайтед Стейтс Офис оф Едюкейшен займеться виборам учителів (-льок), які мають їхати на студії. Нешенел Рисерч Кавнсил і Амерікен Кавнсил оф Лернед Сосаєтіс і ще дві інші наукові установи будуть вибирати кандидатів на дослідчі студії і професорів на заграничні студії. Екзекутивним директором Ради Чужинних Стипендій вибраний д-р Кенет Голанд.

Тому, що після війни американський уряд на основі спеціяльного закону дає мільйони на вищу освіту для ветеранів, велика кількість молоді є заінтересована в різного роду наукових установах. Оці ветерани можуть теж користати і з наукових стипендій на виїзд заграницю і вони мають першенство, коли зголосяться і викажуться відповідними кваліфікаціями.

Американці українського роду повинні звернути увагу на ці стипендії, бо з них можуть і повинні користати їхні діти-ветерани або й не-ветерани. Це їм буде тим лекше, бо вони знають чужинні мови.

Предмети науки є різнородні. Це будуть не лише університетські студії давнього типу, але теж і такі, як: приспосіблення до праці в бібліотеках, в музеях, фільмових студіях і в рільництві.

Членство Совєтської України в О.О.Д. з перспективи двох років

Рівночасно з кристалізацією загального міжнародного положення, що довершується на базі американсько-совєтських противенств та виразного поділу світу на два ворожі табори, прояснюється теж міжнародно-правне положення т. зв. Української Совєтської (Радянської) Соціялістичної Республіки (УРСР).

Усім ще в живій памяті ця велика метушня серед українців після формального признання Совєтській Україні голосу в Організації Обєднаних Держав. Загал українців, без огляду на своє наставлення до Совєтського Союзу, майже одноголосно визнав цю подію за „позитивний факт", задовольняючись бодай фікцією міжнародного визнання права України на державність. В українському положенні та наставленні таке становище досить зрозуміле й в ньому пробивається насамперед ця велика туга українства за державною рівноправністю в світі. У звязку з прийняттям Совєтської України до ООД видвигалося найрізноманітніші спекуляції, але все перерішувалося вдовіллям з проблематичного признання України як рівноправної держави. Всі підкреслювали негативну сторінку цього факту, що Україну репрезентуватиме на міжнародному терені представник окупаційної влади і режиму, протестували і домагалися допустити справжнього представника України, не добачуючи навіть противорічностей свого становища. Але мало було таких, щоб поважилися виступити з ясною думкою, що членство Совєтської України в ООД є радше негативним, чим позитивним фактом. Такого вважалося б до всякої міри навіть ворогом „української державности". В кого ці ілюзії „визнання української державности" були менші, той потішався бодай думкою, що тепер про Україну „говоритимуть".

Це наставлення Москва використала до самого споду, як іде про розкладову роботу серед самих українців, головно на американському континенті. Бо українці — відомо, мають мяке серце. Віковічні знущання і обида готові часом піти в забуття за одну „ласкаву" усмішку, чи бодай позірне „добро". На це „міжнародне визнання" України з ласки большевиків і для них, зловився неодин затурканий український хахол. Чистота української визвольної ідеї підсвідомо могла бути захитана навіть серед свідомого загалу, признаючи большевикам уявлене „добро", зроблене для України, хай і з інших мотивів.

Вертаючи до самого факту членства Совєтської України в ООД, в світлі дворічної історії цеї організації виринають деякі нові аргументи за і проти. Першусього виявляється деяка нельогічність в оцінці цеї справи з боку свідомого українства. На запитання про становище до членства Совєтської України в ООД відповіді є зі засади самі в собі противорічні. Відповідається: так, ми за тим, щоби Україна належала до ООД, але щоби її не репрезентували большевики. В теперішньому положенні є виключене, щоби Україну в ООД міг формально репрезентувати не-большевик; як довго Україна совєтська, так довго її там репрезестуватиме тільки якийсь московський служака. Отже, яке становище: за, чи проти членства совєтської України в ООД? Передумовою, щоби Україну заступав в цій міжнародній організації справжній представник українського народу, є визволення України, отже яке становище до теперішнього її членства? На це запитання майже не почується конкретної відповіді, тільки завжди „так і ні", завжди з будьяким „але", завжди противорічність саму в собі.

Пригляньмося ще коротко самим тільки мериторичним аргументам, які звичайно видвигається за і проти, ніколи не відмежовуючи чітко цих двох противорічностей.

Наскрізь позитивним вважається сам факт формального визнання права української державности. Але на яке лихо здалось Україні формальне визнання цього права, як його не визнається фактично? І його цілком певно не визнається, якщо сам український нарід не здобуде собі того права своєю кровю і своїм трудом, як довго не прожене окупанта зі своєї землі та не переведе того права в життя. Тоді він добеться його міжнародного визнання і без ласки большевиків.

З другого боку міжнародне визнання неіснуючої української державности дозволяє окупантові всіляко надуживати українського імені для своїх цілей та для своєї підривної роботи на міжнародному терені. Правда, про Україну говориться, але тільки як про московського сателіта, як про спільника большевицьких злочинів. „Слава", яка випливає з членства совєтської України в ООД, є славою Герострата, що може всіляко заважити на майбутній долі України. Згадка про Україну у звязку з большевицькою аґіткою Мануїльського цілком певно не приносить Україні чести.

Одне характерне явище: недавно провідники Аграрних партій Югославії, Угорщини, Румунії і Болгарії внесли до генерального секретаріяту О. Д. обширний меморіял в справі положення в окупованих большевиками їх країнах, видвигаючи рівночасно рішучий протест проти евентуального прийняття їх окупованих країн до ОД. Українці заявляють, що це „що іншого", ці країни мають вже бодай міжнародну опінію самостійних держав, а в українському випадку йдеться про саму основну справу мериторичного визнання права на державність.

Здається, що такі твердження випливають насамперед з почуття і свідомости державно-політичної меншевартости, що з черги наносить шкоду українській визвольній ідеї. Це є відміна дуже небезпечного опортунізму в боротьбі українського народу не тільки за своє окремішне державне існування, але за існування взагалі. Тільки наївні можуть думати, що Москва поставила справу прийняття України до ООД як одну з головних передумов своєї співпраці зі західними союзниками, не обдумавши в подробицях якнайбільш далекойдучі „за" і „проти" цього „міжнародного визнання" української „державности". Сьогодні „історична перспектива" ще замала, щоб могти цю справу належно оцінити в цілій ширині, але вже сам факт, що її поставив майже як „кондіціо сіне ква нон" своєї міжнародної співпраці такий запеклий ворог власне української державности, як большевицька Москва, дає багато до думання. Сьогодні ми вже бачимо, яку вартість має це „визнання" західних союзників та як його інтерпретується і коментується. У звязку з кандидатурою України до Ради Безпеки м. і. виявилося, що признання Москві українського голосу цілком не означає „міжнародного признання" Україні „права державности".

Українці закордоном схильні вмовити в себе богзна які „користі" міжнародного порядку, що їх принесло прийняття совєтської України до ООД. з ласки Москви, приписуючи тому головно „популярність" України на міжнародному терені. Але ця популярність могла б бути фатальна для України, якби її відповідно не спростовувала пролита в безпощадній боротьбі з московським наїзником кров найкращих синів України. Вони бо, а не введення Москвою української фікції до ООД, закріпляють за Україною право на самостійне державне життя і вони, тільки вони, здобудуть для України міжнародне визнання всіх її національно-державних прав. Перед кількома днями читаємо в Річнику Енциклопедії Бріганіки доповняючі відомості про Україну та цілий розділ про „велику активність" Мануїльського в ООД. Це, замість слави, було б подвійною ганьбою для українського імені, якщоб заразом не було другого розділу про український визвольний рух.

Підносимо цю справу власне тепер, як на політичному небосклоні знову нависли грізні хмари, з яких в кожній хвилині міг би вдарити грім. Йде про те, щоби позбутися того підсвідомого опортунізму у визвольній боротьбі принімаючи безкритично як „позитивний факт" будьно, не змірявши його вартости та не зваживши всі за і проти. Принімати за „позитивний факт" будьяку фікцію української державности, задовольнятися, хай тільки частинно „будьчим", це негідне великого народу, яким є український нарід, негідне крови його синів не за „будьщо", не за фікції і не за будьяку славу, але за найсутніші права української нації, за повне задоволення її національних аспірацій і престіжу. У визвольній боротьбі на життя і смерть, яку веде український нарід, тільки нічим непохитна віра, глибоке переконання своєї власної вартости і сили та невгнута воля „здобути або дома не бути" і здобути не будьщо, але все, за що боротьба ведеться, отже безкомпромісовість і максималізм можуть запевнити перемогу. Не большевицькі фікції і трюки та українські спекуляції на них запевнять Україні місце між вільними народами світу, не будьяке „визнання", тільки вартість і сила українського народу, яка проявиться в творчості і боротьбі за визволення та яка дасть перемогу, здобудуть їй належну увагу та „визнання" в світі. Тільки під тим кутом можна підходити до української проблеми і не хитатися під будьякими злудами. Ясно, що всяке положення треба вміти використати, треба вміти витягнути відповідну користь навіть зі зла, якщо це можливе, але все це мусить бути свідоме, мусить бути чітко відмежоване і прінціп безкомпримісової визвольної боротьби мусить бути задержаний в усіх випадках. Тільки хрустально чиста українська визвольна ідея, непохитна в жодних обставинах і безкомпромісова в боротьбі може здобути українському народові належні йому права і увагу на своїй землі і в світі.

П. Б.

СТЕПАН ЛЮБОМИРСЬКИЙ

ПРОГРАНА ЛЮДИНА

7)

Він зрозумів її, та не хотів починати розмови на цю тему. Піднявся, обтряс із себе чатиння, поміг їй піднятись на ноги і забрав дошки на плечі. Було з полудня, коли рушили в дорогу, піхотою, в товаристві невідступних смерек і невідступної тишини карпатського лісу. Часом бродили обоє в снігу, помагаючи собі взаємно, часом йшли по чатинні, легко як птиці, то знов поринали в снігу, що врешті викликало між ними сміх і звичайну туристичну веселість молодих організмів. Сильвестер і сам не зчувся, як в найкращому настрою вже довелось їм залишити пояс лісу та подивляти краєвид зимових гір перед собою.

Мовчали обоє. Може боялись говорити, може не хотіли свідомо, знаючи, що між ними не може нічого бути, бо між ними стоїть постать Льва. Може тому, коли вийшли з лісу, мимоволі відстали від себе і розмова їхня стала незручною.

— Буду вас брати на руки і так підемо, доки не вдасться нам здобути для нас якихось дощок.

— Та це буде для вас дуже тяжко...

— Відпочиватиму.

— Прикро мені бути для вас тягарем...

На це не відповів. Припняв дошки мовчки, поправив зброю і підійшов, щоб взяти її на руки. Здержався одначе на хвилинку, коли доглянув блиск в її очах.

— Мене ніколи ще і ніхто на руках не носив... — шепнула.

Сильвестер відчув, що два шляхи відкрились перед ним. Або взяти під увагу її слова і їхній тон... або не зробити цього.

Рішився скоріше, як сподівався. Не зробив цього. Підняв її просто на руки і задивлений перед себе пішов сніговим полем, залишаючи ліс з наміром вийти на верх. Поволі наближався вечір і Сильвестер хотів трапити до якоїсь колиби, що так густо звичайно розставлені по полонинах та верхах.

Стрілянина давно вмовкла за ним і за лісом, кругом сірів сніг і царила святочна тишина.

Сильвестер йшов і старався не думати про молоде тіло, що спочивало в його раменах, так само, як старався не думати про гаряче серце, що билось при його грудях, радше міцніше, як слабше...

Старався, та чи міг?

На верху гори вирвався йому віддих полегші з горла.

Між кількома сиротами-смереками прикучнула розхитана колиба, неначе заяць під кущами. Колиба — це була розвязана квестія нічлігу, а завтра — дальше в дорогу. Кромі цього, якщо це колиба військового заосмотрення, то там буде сховок, а у сховку буде харч. Це дуже важне.

І тому Сильверстер з правдивим, глибоким вдоволенням зїхав у напрямі малої загорожі.

— Це та сама, що до неї мали ми заїхати... ще перед розлукою з Львом... — сказав півголосом.

Поставив дівчину на власні ноги і відсунув фірточку. Ніяких слідів на снігу не було. Ніхто не заходив ще туди.

Зі зброєю в руці, для обережности, підійшов Сильвестер до колиби і ногою штовхнув змиршавілі двері. В середині було темнаво і щойно крізь двері впало дешо світла. Сильвестер відіпняв дошки і зайшов до середини. Обійшов всі кути, не найшов нічого підозрілого і знов появився в дверях.

— Прошу, заходіть.

Перепустив її, забрав дошки і примкнув двері.

Автомат зняв із себе, поставив під стіною і пішов у якийсь кут. По хвилині там заворушилось щось і Сильвестер повернув на середину несучи в руках невелику скринку.

Дівчина стояла самітня, не знаючи, як їй поводитись. Коли він глянув у її бік, відважилась на запит.

— А якщо нас тут... застукають...?

— Перед ніччю москалі вертають з гір до своїх кватир. Не відважуються ніколи заходити глибоко у гори на ніч.

Сам занявся ватрою, що тут терпеливо нераз горіла дрібним вогником і вкоротці, не цікавлячись дівчиною, заткнув над вогнем найдений казанок та насипав туди снігу. На чай, як пояснив їй кількома словами. Присіла біля вогню на скупій вязці сіна і задивилась у полумя. Сильвестер заніс назад найдену військову скринку запасшись у патрібні харчі і зарівняв місце по нахідці. Тоді й сам присів біля вогню. Поправив кілька галузок, глянув за димом, що зникав серед дір у стелі, і знов непорушність та мовчанка залягла між ними. Чай варився, збоку ждало сало і хліб та дещо найденого алькоголю. Дівчина стала з нудьги приготовляти харч, а Сильвестер глядів на її малі, білі руки, вкриті кармазином полумя і думав.

(Дальше буде).

Перед великим „Українським Днем" у Филаделфії

Українська громада міста Филаделфії є в самому розгарі інтензивної підготовки до великого „Українського Дня" (Тег Дей) в цьому двомільйоновому місті, яким Злучений Український Американський Допомоговий Комітет започаткує цьогорічну велику кампанію за збіркою бодай чверть мільйона долярів, необхідних для рятунку українських скитальців в Европі. Цей День визначений на суботу, 1-го листопада і його значення далеко переходить саму тільки збірку грошей. Він матиме загальне американсько - українське значення і вже з тої причини годиться познайомитись з ним дещо ближче, головно з його підготовкою, беручи за базу спільні наради в цій справі представників поодиноких товариств і організацій, що відбулися минулої пятниці, 10 жовтня.

Український День у Филаделфії відбудеться з ініціятиви центрального Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, що в цьому місті має свій осідок. Потрібне для цього позволення мейора міста виєднав б. майор Американської Армії Михайло Дармограй, що є теж головою Т-ва Українських Американських Громадян при Френклин вулиці, про яке ще буде мова дальше. Виєднано не тільки позволення на публичну збірку фондів в цілому місті, але й те, що Український День буде офіціяльно проголошений мейором міста Бернардом Самуелем, що надасть йому своєрідного офіціяльного характеру. Всі дальші формальності полагоджує центральний Доп. Комітет, при співпраці усіх активних громадян, а саму практичну підготовку до цеї імпрези, як теж її переведення здійснюють чи не всі місцеві організації і товариства під проводом місцевого Українського Допомогового Комітету, в склад якого входять Олена Штогрин, — голова, Олекса Горохівський — м. голова, Марія Горохівська — касієрка та Еміль Кульчицький — секретар. З великим признанням говориться про співпрацю всіх кол українського громадянства, зокрема українських бизнесменів та молоді, невтомним представником якої в Комітеті є М. Елко, що в цьому випадку дбає про таку важливу справу, як відповідне розреклямовання Українського Дня, головно по радіо.

Справа Українського Дня у Филаделфії, в насвітленні п-ні Штогрин, п. Кульчицького, д-ра Галана, п. Стефанів, п. Хавлючка, п-ні Пилипів (Матулис), Романа Карбівника, М. Гуча, П. Воронського і М. Кунського з Честер, п-ні Швець, д-ра Дубаса та інших учасників згаданого засідання, виглядає так:

Український День (Тег Дей) буде проголошений по радіо мейором міста Бернардом Самуелем, в приявності українських представників та представників місцевої американської преси. Вже ведеться інтензивна пропаганда і вона буде ще скріплюватися. Починаючи з 24-го жовтня всі місцеві радіовисильні будуть пригадувати про Український Тег Дей по 30 разів денно під час своїх програм, і робитимуть це цілком безкоштовно. В місцевій американській пресі появляться численні оголошення, а деякі редакції пообіцяли відзначити цю подію теж редакційними статтями. Розсилається тисячі листів, проклямацій, відозв, летючок і т. п.

Для переведення збіркової акції ціле місто поділено на райони з окремими „головними квартирами" в кожному, що ними будуть, звичайно дільницеві організації і товариства. Загальна головна квартира буде в канцелярії центрального Доп. Комітету та в Народному Домі. Збірку переводитимуть всі і всюди. Кожне товариство зобовязується зорганізувати відповідну кількість збирачів, від проворності і кількості яких залежатиме теж вислід збірки. Було б потрібно приблизно 5,000 збирачів, отже ціла армія, але вважають, що коли б пощастило вислати 1,000 то це вже теж був би успіх. З дячністю згадується тут про співпрацю сусідних українських громад, головно Честер, Бриджпорт, Кемден, Бристол, Вилмингтон, Котсвил, Трентон та інших. Ясно, що збірку переводитиме насамперед молодь, але не бракуватиме й старших. Дівчата вийдуть в українських народних строях, а хлопці-ветерани в униформах Американської Армії. Збірка будеться переводити головно по вулицях, при входах до собвею, при кінах і театрах, на спортових майданах, по хатах і крамницях, скрізь де є люди. В цьому ж дні по місті їздитимуть автомашини та передавати через гучномовці українську музику і пісні та вияснювати в англійській мові в чому діло. Збирачі матимуть та роздавати прохожим відповідні друки, фотокопійовану проклямацію мейора міста та вияснення про ціль збірки, про походження, кількість та стан українських скитальників і т. п. Збіркові пушки, відзнаки і т. п. вже приготовані, як і відповідні повновласті для збирачів. В підготовці береться до уваги всі можливості, не пропускаючи жодної подробиці. Між іншим збіркову акцію з нагоди Українського Дня вже започаткувало Т-во Українсько - Американських Горожан, ухваливши зі своєї каси на ту ціль 250 долярів. Згадане Т-во взагалі побиває всі рекорди як іде про жертви на добродійні цілі. На саму тільки допомогову акцію для скитальників воно вже зложило раз 1,000 долярів, раз 500, два рази по двісті долярів, не згадуючи вже про великі пожертви на інші народні цілі. Все це тільки з каси Т-ва, бо відома жертвенність його членів індивідуально ще на багато побільшила б цю рубрику.

Підготовка до Українського Дня продовжується і збільшується. В ній заангажовані численні організації і практично все громадянство. Кожної пятниці відбуваються наради в Народному Домі і завжди обговорюється нові подробиці цеї великої імпрези. Найважливіша проблема — це дістати якнайбільшу кількість людей, проворних і активних, головно з молоді, щоб могли вийти в цьому дні в місто і не тільки наповнити пушки грошем, але й відповідно спопуляризувати українську справу, головно справу рятування українських скитальників. В цьому українській громаді у Филаделфії повинні допомогти всі, хто тільки може, щоб цей День випав якнайбільш величаво та приніс якнайбільшу моральну і матеріяльну користь. День 1-го листопада у Филаделфії повинен бути справді Українським Днем в найширшому розумінні того слова. А всі інші українські громади повинні взяти собі з того приклад та подбати про влаштування подібної імпрези теж в своїх місцевостях. Д-р Ґалан, зясовуючи на згаданому засіданні стан підготовки Українського Дня, пригадав дві найважливіші справи: необхідність рятувати українських скитальників, що найблищої зими переживатимуть найбільшу кризу в своєму критичному положенні, та конечність виповнити своє міжнародне зобовязання, яке ЗУАД Комітет затягнув в імені американських українців, підписуючи договір з Міжнародною Організацією для Скитальників (IPO). Ця важлива справа буде ще основно обговорена на сторінках нашої преси. А імпрези в роді організованого у Филаделфії Українського Дня повинні стати найблищим завданням цілого американсько-українського загалу по всіх стейтах. Бо ними не тільки допоможеться українським скитальникам, але й цілому українському народові та Україні.

З театру й музики

ПЕРЕД КОНЦЕРТОМ МАРІЇ БОДНАР.

Карнеґі Чембер Мюзік Гол, Ню Йорк, 19. жовтня.

Хто мав нагоду слухати минулої пятниці співу Марії Боднар по радіо, той певно захоче послухати цю молоду співачку ще й на її першім власнім концерті, в якого програму входять твори таких світових композиторів, як Гайдна, Шумана, Р. Штравса, Пуччінія, Гунода, а крім цього є окрема частина з українських творів М. О. Гайворонського, П. Углицького та інших.

Марія Боднар заслугує на увагу нашого громадянства не тільки через свій ліричний, добре вишколений сопран, але теж і тому, що вона належить до цеї групи тут родженої української молоді, яка завжди бере активну участь в українськім життю, зокрема мистецькім. Говорить чистою українською мовою, що є дуже важне, коли іде про спів українських пісень тими, що родились і виховались в Америці. Свою „карієру" зачала від співу в церковнім хорі, себто так, як зачинає її більшість американських співачок і співаків. Чар і силу пісні пізнала з української мелодії, до яких звикло її ухо від дитячих літ. Чудові наші церковні пісні заставили її ставитись до музики з пієтизмом. Вихована в таких обставинах докладає усіх зусиль, щоб опанувати музичне мистецтво, не зважаючи на різні перешкоди, в тому і матеріяльної натури. Побирає науку співу в знаменитих педагогів, вивчає чужі мови, німецьку, французьку, італійську. Хоч це перший концерт Марії Боднар, коли брати справу загально, то цього не можна сказати про українську публику, яка чула молоду співачку багато разів у солях і дуетах з її сестрою Стефанією, чи по радіо. Вона теж співала довгими роками в Українськім Молодечім Хорі Ню Йорку і Ню Джерзі С. Марусевича і в Українськім Народнім Хорі Ю. Кіриченка.

Вистава українського мистецтва в Інсбруку

Австрійці не дуже то раді українським скитальцям і де можуть їм шкодять.

Все ж таки вони мають зрозуміння для краси і мистецтва і коли їм показати щось гарне, вони оцінюють це належно, хоч би воно їм не було надто миле.

Українська студентська громада в Інсбруку улаштувала в вересні б. р. виставку українського мистецтва, яка найшла широкий і прихильний відгук серед чужинців. На доказ того вміщаємо в перекладі на українську мову рецензію про цю виставку, яка появилася в найбільшому інсбруцькому щоденнику „Тіролер Нахріхтен" з 19 вересня 1947:

„Українська Студентська Громада інсбруцького університету влаштовує до дня 23 вересня виставку українського народного мистецтва в шкільному приміщенні Урсулінок. Виставка відкрита цілий день. Можна там оглядати взори українських вишивок (сорочки, блюзки, накриття на столи, рушники), килими зі західної і східної України, старші і новіші різьби в дереві, частинно з великими вкладами, і деяку кількість вартісних керамічних виробів. Деякі з тих речей українці принесли зі собою з Батьківщини, дещо зладили тут. Переважно є там речі домашнього вжитку, але попри те теж зразки домашнього промислу для туристів, які відвідують Карпати, гуцульська народня, святочна ноша, прикраси з Полтави і таке інше. Жаль, що виставка не дає перегляду особливостей різних областей і в різних епохах, а також не показує як ці зразки находять застосування в домашньому господарстві і промислі. Вказані були б відповідні малюнки і образи.

„Вже хоч би тому, щоб порівняти з нашими власними продуктами народнього мистецького промислу, найде ця виставка відвідувачів серед знавців народніх одягів і жіноцтва. Менші предмети, які можна тепер тут вироблятм, є до набуття. Головне одначе **завдання виставки це розбудити зрозуміння для українського народного мистецтва,** як вже раніше викликали українці велике заінтересування своїми співацькими і музичними виступами. У старших віком австрійців і учасників боїв у Галичині може виставка викликати і деякі ремінісценції.

„Відкриваючи виставку дня 14 вересня асистент д-р Юрій Фединський привітав іменем української громади представників ректора університету, старшого державного бібліотекаря д-ра Антона Дерера, що є професором тої ділянки мистецтва, декана правничого факультету д-ра Е. Ройт-Ніколюссі і інших гостей. Він зясував коротко досягнення українців у ділянці народнього мистецтва і впровадив гостей до виставової залі, в якій дівчата і діти, повбирані у чарівні національні строї, пояснювали окремі експонати. Відвідувачі висказували своє беззастережне задоволення виставкою, влаштованою серед тих преважких умов скитальщини".

Нам треба разом із автором вище наведеної рецензії висказати повне признання студентам, аранжерам тої виставки, за їх корисну, серед так важких умов виконувану працю, для добра нашого народу.

М. Б.

ОРГАНІЗАТОРИ ВИСТАВКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА В ІНСБРУКУ.

Три чоловіки на переді: д-р Ю. Вонторський, д-р Ю. Фединський і рад. М. Денисюк. Жінка по середині: танцюристка Олена Заклинська.

Що пишуть про „Свободу"

Д-р Василь Галич, професор Каледжу, Сопіріор Висконсин: Тому 20 років я був студентом у каледжі. Як тоді звичайно бувало з нашими дітьми, які хотіли іти до вищих шкіл, я працював і так заробляв на життя і на школу. Американські газети читав я в бібліотеці, а свої газети не було запренумерувати. Та тоді зачали присилати нам, студентам в Дубюк-Університеті, „Свободу" даремно. Тепер я радий, що можу виплатитись „Свободі" і тому прошу прийняти мою скромну лепту в сумі $10. Надіюсь, що й мої давні шкільні товариші, що теж діставали „Свободу" безплатно й її так радо читали, не забудуть тепер за неї. При цій нагоді ще скажу, що цей спосіб ратування „Свободи" старий і не відповідає новим вимогам. Мені здається, що „Свобода" буде таки мусіти піднести передплату. Всьо пішло вгору, всі газети в Америці подорожіли, то як можна видавати „Свободу" за ціну зперед 27 років? Та, як би воно не було, бажаю Вам усім усього добра і успіху.

Василь Воробець, Джемейка, Н. Й.: Посилаю два доляри на „Свободу". Вибачайте, що мало, але я слабий і без роботи. Та збираюся більше дати, як тільки виздоровію.

Теодор Ґайда, Патерсон, Н. Дж.: Я вже 7 місяців у ліжку, тож не дивуйтесь, що посилаю на „Свободу" тільки одного доляра, але посилаю зі щирого серця у такій вірі, що все наше членство та всі читачі нашої „Свободи" віднесуться до неї з любовю і щирим серцем.

Юрій Возничак, Мікіз Ракс, Па.: Читаю „Свободу" вже 41 років. Вона була для мене завжди великою розрадою, але якою вона є для мене тепер, коли вже 10 років лежу якби на смертній постелі, того вам описати не можу. Прийміть і від мене каліки скромну жертву на нашу так усім нам дорогу „Свободу".

Андрій Швець, Мінеоля, Л. Ай.: Хоч я уже старий віком, бо маю 74 роки і сам потребую допомоги і жию при дітях, то не можу відмовитись від жертви на нашу „Свободу".

Онуфрій Свитак, Нюмаркет, Ню Гемпшир.: В залученню посилаю $10 на пресовий фонд „Свободи" і бажаю найкращих успіхів у кампанії. „Свобода" є для мене нерозлучним товаришем, з котрим я розмовляю кожного дня на своїй рідній мові. Що це значить, зрозуміє той, хто живе там, де нема українців. Бажаю, щоб „Свобода" діждалась цеї заплати, на яку одиноку вона певно жде, а цею заплатою може бути тільки визволення українського народу з неволі.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

АДРЕСИ УСТАНОВ,

які займаються спровадженням імігрантів з Европи до Америки:

1. **THE CATHOLIC COMMITTEE FOR REFUGEES, 165 W. 14th St., New York 11, N. Y.**
2. **UNITED SERVICE FOR NEW AMERICANS, 15 Park Row, New York 7, N. Y.**
3. **HIAS, 425 Lafayette St., New York 3, N.Y.**
4. **AMERICAN FRIENDS SERVICE COMMITTEE, 20 South St., Philadelphia 7, Pa.**
5. **CANADIAN LOCATION SERVICE, 4221 Explanade Avenue, Montreal, Canada.**

З повище згаданих, установа під ч. 1 — займається католиками; під ч. 2 — протестантами й православними; під ч. 3 — жидами; під ч. 4 — ближче неозначеними особами.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

Молодь при праці.

Одним з засобів до спричинення застою в життю організації є уникати будь якої праці. Не робити зборів, не влаштовувати підприємств, словом — не робити нічого поза збиранням вкладки від членів. Тоді застій буде запевнений.

Так воно діється в нас у Вилкс-Бері по всіх братствах і товариствах. Це мітинговання, що то колись вславилося своєю крайністю, бо було забагато балаканини, сьогодня взагалі не існує. Урядники братства скликають збори, але члени не приходять. Нема зборів — менше клопоту для урядників, але й менше, або й зовсім ніякого братського життя у відділі. Наслідок цього такий, що прибуває менше нових членів. Бо коли нема братського чи товариського життя у відділі, то мнимий член легко дається асекурувати агентам компаній. До відділу його ніщо не тягне, бо відділ позбувся братських прикмет, а агент збирає кожного тижня вкладки без труднощів для члена.

Це мали на увазі молоді члени місцевих відділів У. Н. Союзу, коли зійшлися на перші наради в місяці серпні б. р. в цілі відновлення організаційного життя в Вилкс-Бері. Приявні члени признали, що вже пора покласти кінець безділлю, і постановили почати працю через влаштування бенкету і балю, щоб зацікавити в першу чергу молодь. Щоб позискати піддержку ширшого громадянства, призначено дохід з цього підприємства на добру ціль, на сироти, які прибувають з скитальщини.

На перших зборах принято назву „Молодь У. Н. Союзу" і рішено продовжати працю по бенкеті в формі клюбу союзовців. На предсідника вибрано п. Михайло Ґаростока, молодого і енергічного члена відділу ч. 223, який недавно отворив перше українське похоронне заведення у Вилкс-Бері. До секретарства покликано п-ну Юлію Конюх, що була делегаткою від відділу ч. 223 на минулу конвенцію У. Н. Союзу. Касієром став п. Дмотро Ораль, який недавно вступив до відділу ч. 99. В новім клюбі є заступлені всі місцеві відділи, а вже по перших зборах приступили теж члени відділів в Нантикок і Гановер.

Згаданий бенкет відбудеться в суботу, дня 25-го жовтня, в найкращім готелі в місті, а по бенкеті буде баль з першорядною орхестрою. Молодь не отягалася з приготованям до цеї оказії і вже назбирано досить оголошень до програмової книжки, щоб покрити всі кошти бенкету і балю. З грошевої сторони успіх цього підприємства є запевнений.

Тепер черга на союзовців, без огляду на вік, щоб запевнити моральний успіх цеї започаткованої праці. Передусім старші союзовці повинні явитися численно на бенкеті, щоб додати молодим охоти до дальшої праці. Та й перед чужими запрошеними бесідниками треба показати, що українці у Вилкс-Бері становлять силу, а це може дуже придатися в недалекій майбутності. Та вже найкращу нагоду до використання мають відділові урядники, щоби придбати нових членів, бо успішне підприємство приваблює і таку молодь, яка ще не є в рядах У. Н. Союзу. **Г. Герман.**

ЗОЛОТИЙ ЮВИЛЕЙ НЮ ЙОРКУ.

„Великий" Ню Йорк святкує наступного року свій золотий ювилей. Це не свято оснування американського найбільшого міста, а свято „консолідації", тобто злуки пятьох передмість, що тепер становлять Великий Ню Йорк.

Осередком міста є старий Ню Йорк, отже остров Мангетен. Довкруги нього тсорилися менші самостійні громади, які остаточно в 1898 році злилися в одно велике місто з назвою „Ґрейтер Ню Йорк". Разом тепер є 5 дільниць з 5 повітами: Мангетен, Бруклин, Бронкс, Квінс і Ричмонд. Мангетен (індіянське слово, значить „небесна країна"), це дальше властивий Ню Йорк. Коли згадується про інші дільниці, то все мається на думці, що це передмістя. Це тому, що Мангетен облитий з усіх боків водою і лучиться з іншими дільницями при допомозі мостів, підземних залізниць і малих кораблів („ферi"-сплавів).

З огляду на це, що Ню Йорк став осередком світу через приміщення в ньому Організації Обєднаних Держав, теперішня управа міста задумує лучшувати ювилей консолідації міста на небувалу скалю. Це має бути комбінація світової вистави, вулиці великого міста, забавового осередку такого, як тепер є в надморськім Коні Айленді, цілої низки парад. З цим получені будуть вистави промислові, модні, виховні, наукові. Ювилейні свята будуть розложені на цілий рік і будуть мати спільну назву „Завтрішній Світ" — „Ворлд оф Туморро".

Свята почнуться в половині квітня 1948 р. і триватимуть в повному розгоні до половини жовтня. Майстром церемоній буде Ґровер Вейлен, який був генеральним директором світової вистави в Ню Йорку в рр. 1939-40. Він обраховує, що ювилей принесе містові чистого зиску понад більйон долярів.

Осередком різнородних вистав буде вулиця Парк Евеню за двірцем залізниці Ґренд Сентрал. Там будуть побудовані движимі хідники у повітрі, звідки можна буде оглядати виставку на вулиці. Адміністраційні бюра й виставові предмети найдуть приміщення у Ґренд Сентрал Пелес, у яких звичайно відбуваються промислові й освітні виставки.

У місяці квітні буде виведений між ін. міжнародній балет народних танців, до участи в якому запрошений теж Советський Союз, Мексик, Бразилія, Чехословаччина, Данія, Швеція, Куба, Ґватемала, Чіле, Аргентина, Китай і Індія. Другою виставкою з міжнародним значенням буде Міжнародна Повітряна Вистава на майдані Айдлвалд з найновішими винаходами в летунстві. На це буде призначений місяць липень. Вистава мод призначена на жовтень. Крім цього підуть ще вистави в поодиноких передмістях.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ — КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ „ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС"

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІДНОВІМ УКРАЇНСЬКИЙ ТАНОК У ЙОГО СЛАВІ Й ЧИСТОТІ!

До мене надходять письма з запитами, чому я занехав український народній танок, коли він робить таку добру службу українському імені й так захоплює нашу молодь. Обставини склались так, що я на якийсь час мусів відійти від цеї галузі народнього мистецтва, але ніколи її не занехав і ніколи не занехаю. Я думав, що створені по місцях організації і клуби танцюристів вдержаться та будуть сторожами краси і чистоти українського народнього танку. Та, як бачу, клуби розпались, танцюристи розійшлись, а українські танці так подекуди поперекручувано, що їх не пізнати. Часом здається, споглядаючи на ці танці, що це малоросійщина, яку вводять якісь яничари, називаючи це „балетом". Ці „балети" це сором для українців, це пінеченння цього культурного здобутку, який ми вже в Америці здобули. Оці присідки дівчат та це азійське вигукування, що їх можна тепер завважити, не мають нічого спільного з українським народним танком, хоч би їх виводили бо-зна-які „балетмайстри". Хай ці люди творять собі балети, але хай не чіпаються українського народного танку і не відбирають йому таким способом його мистецьких цінностей. Нам треба українського балету, але не такого, який є карикатурою українських народніх танців.

Щоб відновити український танок у його повній красі й чистоті я отсе приступаю до відновлення танкових шкіл та інструкторських. Моєю мрією є створити Союз Українських Танцюристів та мати Танковий Інститут в Голивуді. Я переконаний, що це мені може вдатись, як тільки дістану підтримку з боку молоді та наших організацій. Як мені це вдасться, тоді приступлю до другого діла — до творення справжнього українського балету.

Василь Авраменко.

ІНТЕРНОВАНИЙ СОВЄТАМИ ГАБСБУРГ — ВАСИЛЬ ВИШИВАНИЙ.

У вчорашньому виданні „Свободи" подано коротку вістку Асошиейтед Прес про зникнення з Відня архикнязя Вільгельма фон Габсбурга, правнука архикнязя Карла І., що переміг Наполеона під Асперн в 1809 році. В повідомленні сказано, що приятелі архикнязя твердять на підставі приватних листів, що він інтернований в совєтському концентраційному таборі у Вінер Нойштад, недалеко Відня. Існує правдоподібність, що тут йдеться про архикнязя Вільгельма Габсбурга, другого з черги сина Карла Стефана, відомого серед українців під прізвищем Василя Вишиваного. Вільгельм Габсбурґ — Василь Вишиваний на початку першої світової війни був полковником і командантом групи, до якої належали Українські Січові Стрільці. В році 1918 він був з УСС в Україні, а в році 1919 за Директорії був полковником армії Української Народньої Республики. Габсбурґ - Вишиваний пробував теж сил в українській поезії, видавши в 1921 році малу збірку „Минають Дні".

—o—

УКРАЇНКА ДЕЛЕГАТКОЮ.

Місцева преса міста Кемпбел, Огайо, помістила фотографію п-ні Катерини Ґіль, яка буде делегаткою на Шіснадцяту річну Конвенцію Федерації Демократичних Жіночих Клюбів в Меріон, Огайо. Вона репрезентувала Джексон Рузвелт Клоб в Йонґставн, Огайо. Часописи подали, що п-ні Ґіль є дуже активною в політиці та є предсідницею Українського Демократичного Клюбу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Триквартальні і місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 18. жовтня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — Й. Забавчук, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 19. жовтня, в годині 2. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, прийти точно на час, бо є важні справи до полагодження. Пригадуємо всім членам, що тепер є кампанія за новими членами до Союзу. На наш відділ наложено відповідне число до зорганізування. Тож просимо, допоможіть урядникам, щоби наш відділ не лишився позаду. Як ви вже читали в Свободі, цего місяця розпочалася кампанія на пресовий фонд Свободи. Тому кожний член обовязаний зложити на пресовий фонд Свободи. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 117, повідомляє всіх членів, що триквартальні збори відбудуться в суботу, 18. жовтня, в год. 8. ввечір, в церковній салі св. Юра при 7. вул. На цих зборах буде звіт контр. комісії і інші важні справи, тому просимо всіх членів прийти і вирівнати свої залеглости. Неявившийся член заплатить кару згідно зі статутом. — Н. Худакевич, секр.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо впочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

11,852 До земляків з передмістя та самої Полтави рівнож зі Шведської Могили, Тирновщини і Супрунівки від Передерій Грицька.

11,853 Олени вдови по мужу Півко від Півко Тимофія (з капелі Божика).

11,854 Куфрик Анни і Анастазії з с. Ляцько Шлях. (Станиславів) від Кімак Василя з с. Чернітів.

11,855 Маркович Михайла, Анастазії і Христі (Маркович) по мужу Гринищук Анастазії з с. Чорнорік (Коросно) від Маркович Мирослава.

11,856 Некрут Олександра Романі, Березний Тимофій-Акумович з Ходорків (Київщина-Україна) від кревного Петровський Володимира і Тимкова Федори.

11,857 Ковба Павла від Зіневич Никанора.

11,858 Матейко Івана і Дмитра з с. Поточиськ від Матейко Теодора.

11,859 До краянів Українців доброї волі виходців з Гуцульщини від управителя шкіл на Гуцульщині, з дружиною, просить о афідевіт Салик Степан.

11,860 Канюга Василя з с. Горожанка (Підгайці) від Морозовський Григорія.

11,861 До тіточ. сестер і брата Рак Каськи, Ганни і Петра син Дмитра з с. Дунаїв (Перемишляни) від Софії Пачковська-Кіцила.

11,862 До родини Новаків, Вінтоняків та шкіль. тов. Паславський Івана. Вінтоняк з Калуша, Паславський з Яричова від Ластовецький Богдана.

11,863 До сестри і швагра Кошівський від Хомич Павла з с. Бортяти (Мостиська).

11,864 Костик Катерини з с. Телесиниць (Лісько) від брата Гринків Петра.

11,865 Починок Наталки і Стефи з с. Бенева (Підгайці) від Ляхман Евгенії (Тарнопільська) (дочка священика).

11,866 До сестер і братів Конопліцька Магдалини (Саган), Кащик Єлени-Саган, Стефи і Володимира Саган всі з с. Воля Мазовецька (Тернопіль) від Стахів Ольги (Прокоп).

11,867 Кобасяк Миколи з с. Волощина (Бережани) від Леськів Олекси син Михайла.

11,868 До людей доброї волі та знакомого д-ра О. Тарнавського (сина священика) просить о афідевіт Федак Володимир.

11,869 До братів Брандибура Дмитра, Миколи і Петра з с. Рокшиць (Перемишль) від Карпінський Степана.

11,870 До тітки Періг (Перут) Еви з с. Дзіків Новий (Любачів) від Павлика Марії.

11,871 До батька та стрийни Гамівка Івана, Петра і стрийни Катерини, Форошовський Михайла вуйка від Гамівка Михайла.

11,872 Кіндрук Захара-Трохимовича з Волині від сусіда Тимчук Миколи.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукування родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.
Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

НОВЕ ВИДАВНИЦТВО В КАНАДІ.

За головним проводом митрополита проф. д-ра ІЛАРІОНА незабаром виходить у Канаді нове видання:

„НАША КУЛЬТУРА"

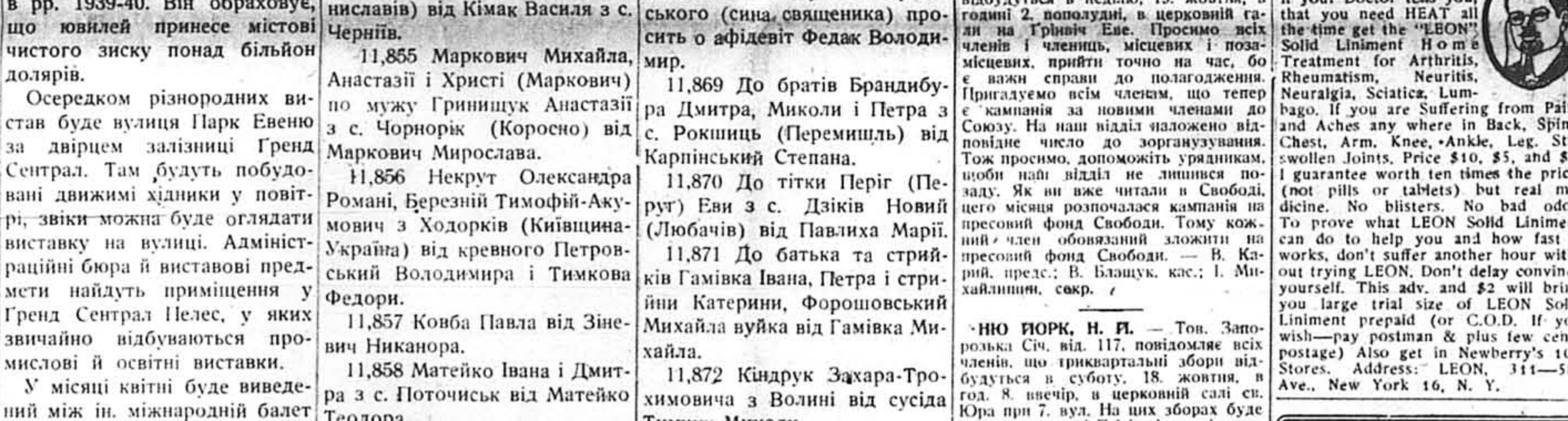
неперіодичне Видавництво, головно з ділянки української культури, історії, мови та красного письменства. Щомісяця буде виходити одна чи дві книжки по найдешевшій ціні.

Початкова передплата два долярі, яку слати на адресу:
"NASHA KULTURA",
925 Alfred Ave.,
Winnipeg, Man., Canada.

Закликаємо все українське громадянство до масової передплати цього корисного культурного видання.

Видавництво.

ТАРЗАН, ч. 1707. Небезпека від переполоханих звірів.

Коли вони так боркалися на сподї води, Тарзан переконався, що він не зможе звільнити себе з обнять малого малпюка.

Несподівано він натрапив пальцями на корінь дерева і швидко вхопився його...

...й так видобувся несподівано на поверхню води.

Коли перестрашений малий малпюк звільнив його з обіймів, Тарзан замахнув ним і підкинув аж до берега...

...одначе тут він попав на дорогу, якою бігли з горіючого лісу переполохані звірі.